

## **KOVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE CEZA İNFAZ KURUMLARI**

### **I- GENEL OLARAK**

Bilindiği üzere ceza adaleti sisteminin son aşamasını ve en önemli sütunlarından birini infaz hizmetleri ve infaz adaleti oluşturmaktadır. Günümüz ceza infaz hukukunun temelini, insanın işlediği suçlardan bağımsız olarak insan onuruna yaraşır bir muamele görmesi oluşturmaktadır. Ceza adaletine bakan yönüyle eşitlik ilkesi de bu temel üzerinde yükselmektedir. Güven veren ve erişilebilir bir adalet için anayasa ile güvence altına alınan hakların korunmasında hiçbir ayırım gözetilemez.

Bu anlayış çerçevesinde ceza infaz kurumlarımız, hükümlü ve tutuklunun canı, sağlığı ve emniyetini bir emanet olarak gören yaklaşımla, sağlık hakkını kesintisiz temin edecek tedbirleri almaktadır. Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkan ve kısa sürede tüm dünyaya yayılan Kovid-19 salgınına karşı alınan tedbirler de bu yaklaşımın doğal bir sonucu olarak uygulanmaktadır.

Koronavirüs ile etkin ve süratli mücadele konusunda Bakanlığımızın aldığı tedbirler ile Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulu'nun tavsiyeleri doğrultusunda infaz hizmetleri hem aksatılmamış hem de hükümlü ve tutuklular ile personelin ve vatandaşlarımızın sağlığı azami düzeyde korunmuştur.

Bu bilgilendirme raporuyla; virüse karşı alınan ve alınacak tedbirler, pozitif vaka sayıları, infaz kurumlarımıza dair güncel bilgiler gibi hususlarda kamuoyunun aydınlatılması amaçlanmaktadır.

### **II- İNFAZ HİZMETLERİNDE KORONAVİRÜS TEDBİRLERİ**

Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu'nun ceza infaz kurumlarına ilişkin tavsiye kararları, tedbirlere ilişkin kararların dayanağını ve gerekçesini oluşturmaktadır. Bu kapsamda alınan tedbirlere dair kararlar, Ceza ve Tevkifvleri Genel Müdürlüğü tarafından taşra teşkilatına ve ilgili kurumlara iletilmektedir.

12/03/2020 tarihinde Bakanlığımız bünyesinde oluşturulan Koronavirüs Takip Komisyonu ile 13/03/2020 tarihinde yürürlüğe konulan Adalet Bakanlığı Tehlikeli Salgın Hastalıklarla Mücadele Eylem Planı; virüsle mücadelede takip, koordinasyon ve süreç yönetiminin zeminini oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, Cumhuriyet başsavcısı ve ceza infaz kurumu idaresinin de katıldığı İl Pandemi Kurulları, tedbirlerin mahallinde değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Ayrıca, Ceza İnfaz Kurumlarında, Denetimli Serbestlik Müdürlüklerinde ve Personel Eğitim Merkezlerinde kademeli normalleşme süreci kapsamında yeni çalışma düzeni ve tedbirlere ilişkin kuralları içeren "Yeni Normale Geçiş Süreci Çalışma Esasları Kılavuzu" hazırlanmıştır. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'nün 03/06/2020 tarihli yazısıyla Bilimsel Danışma Kurulu tarafından uygun görülen bu kılavuz, tüm kurumlara gönderilmiştir.

Sonuç itibarıyla, kurumlarda olası pozitif vakaların önüne geçilebilmesi için dinamik bir

çalışma modeli oluşturulmuş, pozitif vaka belirtisine rastlanması veya pozitif vakanın tespit edilmesi halinde ise izlenecek yöntemlere dair etkin, süratli ve eşgüdüm içinde bir çalışma yürütülmesi sağlanmıştır.

## **Bilimsel Danışma Kurulu'nun tavsiye kararları doğrultusunda alınan tedbirler şu şekildedir:**

### **1- Önleyici sağlık tedbirleri:**

a)Tüm taşıtların, ortak alanların, ortak kullanım araçlarının, ziyaretçi mahallerinin, dezenfekte işlemleri yapılmaktadır.

b)Tüm koğuşlara ücretsiz çamaşır suyu ve sıvı sabun verilmektedir.

c)Ceza infaz kurumlarında bulunan tüm tutuklu ve hükümlülere yeteri kadar ücretsiz temizlik ve hijyen malzemesi dağıtılmakta, ayrıca (oda veya koğuşlarından dışarı çıkmaları gerektiğinde kullanmaları için) ücretsiz maske ve eldiven temin edilmektedir.

d)Hükümlü/tutuklu ve personel sayılarının fazla olduğu ceza infaz kurumlarına termal kamera kurulmuştur. Termal kamera kurulmayan diğer kurumlarda ise personel dahil herkes, ateş ölçümü yapılmak sureti ile kuruma girebilmektedir.

e)Tutuklu ve hükümlülerin ziyaretçileri ve personelin kullanımı için hijyen malzemeleri, eldiven, maske ve hükümlü tutuklularla temas kuran personele siperlik temin edilmiş olup, personelin ve kuruma giren diğer kişilerin söz konusu hijyen kurallarına uygun olarak temizliklerini yapmaları ve maske takmaları sağlanmaktadır.

f)Ceza infaz kurumlarında yemekhane ve kantinde hijyen kurallarına dikkat edilmesi, bu alanlarda çalışan personelin mutlak suretle maske ve eldiven takması, özellikle el temizliğine özen gösterilmesi sağlanmaktadır. Yemekhane ve kantin birimlerinde, kurum ortak kullanım alanları ile hükümlü ve tutukluların yaşam alanlarının, tüm taşıtların periyodik aralıklarla her türlü temizlik ve dezenfekte işlemleri aksatılmadan yapılmaktadır.

g)Koridorlar, mahkûm kabul birimi, ziyaretçi mahalleri, bireysel çalışma salonları, bürolar, tuvalet ve banyolar, telefon kulübelerinin günlük genel temizliği su ve deterjanla yapılmaktadır. Kapı kolları, turnike ve X-Ray geçişleri, musluk başlıkları, telefon ahizeleri, bilgisayar klavyeleri, masa yüzeyleri, merdiven tırabzanları gibi sık dokunulan yüzeylerin temizliğine dikkat edilmekte, bu amaçla, su ve deterjanla temizlik sonrası dezenfekte için çamaşır suyu kullanılmaktadır.

h)Hükümlü ve tutuklulara sunulan iâşe bedeli artırılarak, bağıışıklık sistemini güçlendirecek şekilde gıda çeşitliliğine özen gösterilmektedir.

i)Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen filyasyon çalışmalarının salgın hastalığın önlenemesindeki etkisi göz önünde bulundurularak, filyasyon ekiplerinin ceza infaz kurumlarına gelmeleri halinde kuruma girişten, vaka tespiti çalışmaları ve kurumdan ayrılışlarına kadar her türlü kolaylığın ve gerekli güvenlik tedbirlerinin ivedilikle sağlanması

hususlu tüm Cumhuriyet Başsavcılıklarına iletilmiştir.

j)Başka bir hastalık nedeniyle acil durumlarda hastanelere sevk edilen tutuklu ve hükümlüler, ceza infaz kurumuna döndüklerinde 14 günlük izolasyona tabi tutulduktan sonra PCR testi yapılarak sonucuna göre koşullara alınmaktadır.

## **2- Kuruma ilk kabullerde alınan tedbirler:**

a)Tutuklu ve hükümlülerin kolluk tarafından ceza infaz kurumlarına tesliminden önce, hastaneye götürülerek ilgilinin Kovid-19 açısından muayenesi yapılarak PCR testinin sonucuna göre hareket edilmesi sağlanmaktadır. Test sonucunun negatif çıkması, kuruma kabulde ön koşul olarak uygulanmaktadır.

b)İlk kabulde Kovid-19 semptomu bulunduğu değerlendirilen hükümlü ve tutuklular, hastane ortamında gözlem ve tedavileri tamamlandıktan sonra ceza infaz kurumlarına alınmaktadır.

c)İlgili kişinin daha önce Kovid-19 taşıyıcısı ya da temaslı olmasından dolayı 14 günlük izolasyona tabi olup olmadığı sorgulanmaktadır. Sorgulama sonucunda eski vakaya rastlanması halinde, kuruma kabul yapılmadan, semptomlu kişilere yapılan uygulama aynen izlenmektedir.

d)Kuruma ilk defa kabul edilen tutuklu veya hükümlüler, 14 gün boyunca özel oda/koşullarda izole edilerek barındırılmaktadır. İzolasyon sürecinin bitiminde girişte yapılmış olan PCR testine ek olarak yeni bir PCR testi yapılmakta, PCR testi negatif çıkan tutuklu/hükümlülerin oda/koşullarına geçilmektedir. İzolasyon süreci içerisinde hastalık belirtisi gösteren veya izolasyon sonrası PCR testi pozitif çıkanlar, koruyucu önlemler alınarak ivedilikle ilgili sağlık kurumuna sevk edilmektedir.

e)Zorunlu nakil, açık kurumlara ayrılma gibi sebeplerle başka bir ceza infaz kurumuna giden her hükümlü ve tutukluya sağlık raporu alınmasının yanı sıra PCR testi yaptırılarak sonucuna göre hareket edilmektedir. Test sonucunun negatif çıkması, yeni kuruma geçişte ön koşul olarak uygulanmaktadır.

## **3- Kurum içinde Kovid-19 belirtisi gösterenler hakkında alınan tedbirler:**

a)Buldukları odadan ivedilikle ayrılıp, koruyucu önlemler alınarak sağlık birimine (varsa ceza infaz kurumundaki, yoksa en yakındaki sağlık birimine) sevk edilmektedir.

b)Kovid-19 tanısının kesinleşmesi durumunda filyasyon ve temaslı takiplerinin yapılması için il/ilçe sağlık müdürlüğü bulaşıcı hastalıklar birimi ile irtibata geçilmektedir.

c)Kovid-19 tanısı kesinleşen kişinin koşulları boş tutularak havalandırılmakta, sonrasında detaylı bir şekilde su ve deterjanla temizlenip, çamaşır suyu ile silindikten sonra odaya yeni kişiler alınmaktadır.

d)Hastalığın seyrine göre hazırlanan hekim raporu ve İl Pandemi Kurulunun görüşü doğrultusunda, Kovid-19 tedavisi bazı vakalarda hastanede, bazılarında ise kurum içinde ayrı

ve tek kişilik odada izolasyon ve ilaç temini yöntemiyle yapılmaktadır.

e)Sevk, tedavi ve izolasyon süreçleri dikkatle takip edilmekte; her bir vakada ilgilinin yakınlarına kurum idareleri tarafından gecikmeksizin bilgi verilmektedir.

#### **4- Personelin izolasyonu:**

Ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlüler ile bilfiil irtibat halinde olan personelin, gerek kendi sağlıkları gerekse hükümlü/tutukluların sağlıklarının salgın riskinden korunması amacıyla 1 Nisan 2020 tarihinde personel izolasyonu uygulamasına geçilmiştir. Bu kapsamda, 39.417 personelimize yeni bir vardiya sistemi uygulanarak, görev sonrası evlerine gitmeyip, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Kredi Yurtlar Kurumu yurtları ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğrenci yurtlarında, Personel Eğitim Merkezlerinde, Bakanlık ve Kamu Misafirhanelerinde veya ceza infaz kurumlarında oluşturulan özel alanlarda barındırılmak suretiyle izolasyonları sağlanmıştır. 14 gün bu yerlerde kalan personelimiz, süre bitiminde teste tabi tutulmuş, test sonucu negatif çıkanlar 14 günlük süreyle ceza infaz kurumunda çalışmaya devam etmiştir.

“Yeni Normale Geçiş” programı kapsamında bu tedbir, 10 Haziran itibarıyla esnetilerek “evde izolasyon” yöntemine geçilmiştir. PCR testleri evde izolasyon yönteminde de uygulanmakta, personelimiz kurumdaki çalışmasına test sonucuna göre başlamaktadır.

#### **5- İzin, görüş ve nakil gibi uygulamaların durdurulması:**

14 Mart 2020 itibarıyla;

- Açık ve kapalı görüşler,
- Özel izinler,
- Kurumlardaki eş ve aile görüş odalarının kullanımı,
- Diğer koşullarla birleşerek yapılan faaliyetler,
- Başka kurumlara yapılacak nakiller

durdurulmuştur.

Söz konusu tedbir kararında; zorunluluk arz eden durumlarda Cumhuriyet başsavcılığının yazılı izni ile kapalı görüşlerin yaptırılması, avukat görüşlerinin ise Bilim Kurulu'nun tavsiye kararlarında belirtilen tedbirlere uyularak yine kapalı olarak gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

Ayrıca, bu süreçte yapılamayan kapalı ve açık görüşlerin yerine hükümlü ve tutukluların dış dünya ile olan ilişkilerinin devamlılığının sağlanması ve rehabilite olmaları amacıyla ek telefonla görüşme hakkı tanınmıştır.

Bu tedbirler, Bilim Kurulu'ndan alınan tavsiye kararlarına dayanılarak her defasında iki hafta süreyle uzatılmış ve süreç boyunca kesintisiz uygulanmıştır. Kademeli normalleşme döneminde tedbirlerde bir esneme olup olmayacağı hususu da yine bu yöntemle değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, Haziran ayı için, kapalı ve açık ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in 9. maddesinde belirtilen kişilerden belirleyecekleri 1 kişi ile bir kez kapalı görüş

yaptırılması uygun görülmüştür.

## **6. İşyurtları Kurumlarından malzeme üretimi:**

Hükümlü ve tutukluların bir meslek veya sanat edinmesi ve bunu geliştirmesi konusunda dünyaya örnek bir model sunacak seviyeye gelmiş olan işyurtları, virüsle mücadele sürecinde üretim planını değiştirmiş, sağlık ve temizlik malzemesi üretimine öncelik vermiştir.

Atölyelerde çalışan hükümlü ve tutuklular tarafından maske, tulum, ameliyat önlüğü, dezenfektan ve kolonya başta olmak üzere 80 çeşit ürün imal edilmektedir.

16 Mart'tan bu yana;

Yaklaşık 12 milyon maske üretilerek, başta sağlık kuruluşlarına olmak üzere çeşitli kurumlara gönderilmiş,

1 milyon 200 bin tulum, 2 milyon 750 bin gazlı bez, 1 milyon 250 bin tıbbi gözlük imâl edilmiş, 100 ton kolonya, 2500 ton temizlik malzemesi ve dezenfektan üretilmiştir.

## **III- 7242 SAYILI KANUN KAPSAMINDA KOVİD İZNİ**

15/04/2020 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7242 sayılı Kanun ile 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a eklenen geçici 9. maddede;

“Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde görülmüş olması sebebiyle, açık ceza infaz kurumlarında bulunanlar ile kapalı ceza infaz kurumunda bulunup da açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya hak kazanan hükümlüler, 105/A maddesi kapsamında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazına karar verilen hükümlüler ve 106 ncı madde veya diğer kanunlar uyarınca denetimli serbestlik tedbirinden yararlanan hükümlüler, 31/5/2020 tarihine kadar izinli sayılır. Salgının devam etmesi hâlinde bu süre, Sağlık Bakanlığının önerisi üzerine Adalet Bakanlığı tarafından her defasında iki ayı geçmemek üzere üç kez uzatılabilir. Bu fıkra uyarınca izinli sayılanlar hakkında 95 ve 97 nci madde hükümleri uygulanır.”

Hükmü yer almaktadır.

Bu hüküm uyarınca Kovid-19 iznine gönderilen hükümlülere ilişkin olarak Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'nün 22/05/2020 tarihli yazısında belirtilen sebeplere dayanılarak izin süreleri 31/05/2020 tarihinden itibaren 2 ay süreyle uzatılmıştır.

Söz konusu geçici düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten 15/06/2020 tarihine kadar toplam 64.661 hükümlü Kovid-19 iznine gönderilmiştir.

Öte yandan, 7242 sayılı Kanun ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un geçici 6. maddesinde yapılan değişiklik neticesinde; yasanın yürürlüğe girdiği 15 Nisan 2020 tarihinden 15 Haziran 2020 tarihine kadar geçen sürede açık ceza infaz kurumlarından 30.358, kapalı ceza infaz kurumlarından ise 12.378 olmak üzere toplam 42.736 hükümlü hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle cezalarının infazına karar verilmiştir.

Yine, aynı Kanunda şartla tahliye oranlarına ilişkin yapılan değişiklikler neticesinde; 15 Nisan 2020 tarihinden 15 Haziran 2020 tarihine kadar geçen sürede açık ceza infaz kurumlarından

4.246, kapalı ceza infaz kurumlarından ise 2.588 olmak üzere toplam 6.834 hükümlünün koşullu salıverilmesine karar verilmiştir.

#### **IV-POZİTİF VAKALAR**

Yukarıda belirtilen tedbirlerin hassasiyetle uygulanması ve personelimizin özverili gayreti sayesinde 439 ceza infaz kurumumuzda dışarıdan içeri/içeriden dışarı temas asgariye indirilmiş ve böylece salgın tehlikesi kontrol altında tutulabilmektedir. Elbette zorunlu nakiller, ürün tedariki ve hastane sevkleri gibi nedenlerle içeri-dışarı etkileşimini sifra indirmek mümkün olmamış, bu nedenle virüs tehdidinin tamamen dışında da kalınmamıştır. Bugüne kadar Ceza İnfaz Kurumlarımızda Kovid-19 pozitif tanısı konulup iyileşen tutuklu/hükümlü sayısı 374'tür.

Koronavirüs etkisiyle 6 hükümlü hayatını kaybetmiştir. Vefat edenlerin üçü hastanede başka kronik hastalıklardan tedavileri sırasında salgından etkilenmiş, diğer üç hükümlüye de daha önce kronik hastalıklar nedeniyle sık sık sevk ve tedavi işlemi yapıldığı saptanmıştır. Kayıtlarımıza göre, 1 hükümlü hastanede KOAH tedavisi sürerken 3 Nisan'da, 1 hükümlü hastanede kronik diyabet ve epilepsi tedavisi sürerken 8 Nisan'da, 1 hükümlü yine hastanede kronik böbrek yetmezliği ve diyabet tedavisi sırasında 15 Nisan 2020 tarihinde vefat etmiştir. 4 Nisan, 15 Mayıs ve 21 Mayıs 2020 tarihlerinde hayatlarını kaybeden diğer 3 hükümlüye ise kronik rahatsızlıklar (diyabet, hipertansiyon, tüberküloz, KOAH, diyabet) nedeniyle salgın öncesinde ve salgın sırasında tedavi ve hastane nakil işlemleri yapıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla, hayatlarını kaybeden hükümlülerde bir hastane geçmişi ve kronik hastalıklardan tedavi süreçlerinin bulunduğu görülmektedir.

Bugün itibarıyla aktif pozitif vaka sayısı 72'dir. Tamamının sağlık durumu iyi olup, yoğun bakımda ya da entübe hasta bulunmamaktadır. Bunlardan 38'i ceza infaz kurumuna ilk kabul sırasında kontrol amaçlı yapılan PCR testinde pozitif çıktığı için koşullara alınmadan sağlık kurumuna sevk edilenlerdir.

İnsan sağlığı ve sağlıklı yaşam hakkı için alınan tedbirler, tüm kurumlarımızda etkin bir şekilde ve titizlikle sürdürülmektedir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.